

REČ-DVE PRIREĐIVAČA

Roberto Bolaño (1953–2003) je autor koji pripoveda koristeći brze i, neretko, iznenadne smene sasvim različitih književnih modela. Već samim darom da tako rizičan pristup sprovede ekonomično i sliveno s okolnim tekstom – gotovo uvek izbegavši neželjen narativni „trzaj“ – Čileanac je izgradio sasvim nov književni model. O tome je moja neznatnost opširnije pisala u jednom tekstu na španskom jeziku,¹ a ovde i ne bi. Niti bih sad o Bolanjevom životu: toga je sasvim dovoljno u ostatku izdanja *Polja*, kao i interpretacijā Čileanca u svojstvu jednog od za sada poslednjih velikih svetskih pisaca. Pristupi su toliko različiti da ne bi čudilo da svaki iole upućen čitalac nađe vlastito tumačenje jedinstvenosti i Bolanjeve poetike i njegovog života. Raznolika su i – bila implicirana ili eksplicirana – viđenja važnosti pojedinih njegovih knjiga i (ne)valjanosti izvesnih posthumnih izdanja; lako varira čak i sistem tekstološkog opremanja priloga; materijalne greške potkrađu se svetski relevantnim tumačima; tako je žilava i klizava građa Bolanjo. Ili: svojim višestranim poetičkim pristupom čije slojeve čine i crnohumorni lament nad svetom mahom opskurnih pesnika i kurvi, samotnjaka i neobično udruženih jedinki, ali i metodično tkana intertekstualna mreža, Bolaño se izmiče i kao materijal tumačenja, tim pre što je i vrhunski pesnik u prozi što mnogog čitaoca omađija jezikom. Apropos poezije u formalnom smislu, njeno tumačenje je formalnije u bloku inostranog prijema opusa čileanskog pisca, a iz očiglednih motiva kakvi se mogu naći u bibliografskim podacima što zatvaraju temat. Iz srodnih razloga je u njegovom završnom delu, između ostalog, više i pristupa Bolanju pre svega u hispanskom kontekstu, i bavljenja njegovim legatom. Francuski gonkurovac Matijas Enar svoj esej je pak napisao specijalno za *Polja*, što već ovde valja pomenuti tim pre što tekst govori o *Divljim detektivima*, a naslovljen je 2666. Zbog čega? Mislim da bi suštinski odgovor, da je u prilici, i pre nego Enar mogao da pruži Bolanjo.

Naravno da se srpski, hrvatski i bosanski autori više bave Čileančevim knjigama prevedenim u tri bivše jugoslovenske republike. U tom segmentu ponikla su promišljanja pojedinih ovdašnjih prevoda Bolañoja, idealnog redosleda čitanja njegovih naslova za novu publiku (Srđić), ili tumačenja iz sasvim nove tačke gledišta (pre svega Mančićeva); mapiranja intertekstualnih veza latinoameričkog i pojedinih srpskih i hrvatskih pisaca i tekstovi iz kojih se, između ostalog, vidi da je Bolaño i izvan hispanske i drugih (naj)razvijenijih interpretativnih zajednica, konkretno u Srbiji, objavljivan i intervjuisan pre no što je njegovom imenu posthumno pridodata nesporna planetarna slava. Kako se valjda već nazire, i razlozi nastanka i objavljivanja tekstova u broju su različiti. Mada je možda najpre trebalo reći da se u „domaćem“ delu *Polja* nalazi fragment toliko podsticajnog čitanja Bolañoja da je, u

¹ Igor Marojević – “La economía intertextual de los cuentos de Roberto Bolaño” (*Quimera Revista de literatura*, Barcelona 2004, br. 241, str. 24–27).

izvesnom smislu, nadahnulo Jovicu Aćina da napiše svoj prvi roman. Damira Šodana i Mehmeda Begića pak konzumacija Čileančeve poezije je osim do sopstvenih novih pesama odvela i u čitanje i zajedničko prevođenje jednog neočekivanog poete, kog bi što pre trebalo objaviti zasebno, na nekom od ovdašnjih jezika.

Bolanjovo pismo je nepredvidljivo: takvo bi bilo prikladno da bude i njegovo čitanje. Kao što će se, nadam se, videti.